

«Όταν γράφη τις αποβλέπων οὐχί εἰς πρόσωπον ἀλλ' εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς τέχνης, κρίνεται ὡς αὐστηρὸς καὶ ὡς συντελὼν διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἀποτυχίαν τῶν ἐκθέσεων· καὶ ὁμῶς συμβαίνει ἀκριθῶς τὸ ἐναντίον· μὲ τοὺς ἀσυνειδήτους ἐπαίρους ὑπεκαίεται ἡ ματαιοδοξία τῶν καλλιτεχνῶν καὶ ἀντὶ τὰ παραγάγουν τι ἀνώτερον, παρουσιάζουν χειρότερα ἔργα.

Διακεκριμένος ἐν Αἰγύπτῳ καλλιτέχνης σχετικῶς μὲ τὴν ἐπιπολαίαν αὐτὴν ρεκλαμομανίαν μοι ἔγραφεν πρὸ ἡμερῶν: «Παρηκολούθησα εἰς τὸ «Νέον Ἀστὺ» τὰς κρίσεις σου περὶ τῆς ἐκθέσεως. Εὐρίσκω ὅτι ἔχεις πληρέστατα δίκαιον καὶ σὲ συγ-

χαίρω διὰ τὸ θάρρος μὲ τὸ ὅποσον λέγεις τὴν γνώμην σου. Εἶθε πρὸ πολλοῦ νὰ ἐγίνοντο τοιοῦτοτρόπως αἱ κρίσεις· δὲν θὰ εἴμεθα τώρα ὅλοι οἱ Ἕλληνες ζωγράφοι Ραφαῆλοι! Ἐλπίζω ὅτι σὺ θὰ χρησιμεύσῃς ὡς παράδειγμα διὰ τὸ μέλλον».

Ἰδοὺ καὶ ἓνας καλλιτέχνης ὅστις δὲν βλέπει τὰ πράγματα μὲ τὸν φακὸν τοῦ αὐτοθαυμασμοῦ. Πρέπει νὰ ἐννοηθῇ καὶ ἀπὸ τοὺς δημοσιογράφους καὶ ἀπὸ τοὺς καλλιτέχνας καὶ ἀπὸ τὴν Καλλ. Ἐταιρείαν, ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ προαχθῇ ἡ τέχνη καὶ νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τῆς κοινωνίας, ἐφ' ὅσον δὲν ἀσκήται κριτικὴ αὐστηρά· καὶ ἀμερόληπτος.

ΔΙΚ

ΕΔΓΑΡ ΠΟΕ*)

Αἱ ψευδολογίαι τοῦ Griswold ἔσχον ὡς συνέπειαν τὴν διάδοσιν μυθοπλαστιῶν περὶ Πόε. Ἐφημεριδογράφοι δὲ τινες ἐτι περισσότερον ἐπλαστούργησαν φήμας εἰς βάρος τοῦ μεγάλου συγγραφέως, ἐπωφεληθέντες τῶν ἀνακριθεῶν τοῦ βιογράφου του. Ἀλλ' ὅσοι εἶχον γνωρίσῃ τὸν Πόε διεμαρτυρήθησαν. Ὁ Willis λ. γ. ἐξαίρει τὴν φιλοπονίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν τοῦ Πόε.

Τὰ ἔργα τοῦ Πόε ἤρχισαν βαθμηδὸν ἀναφανίσμενα ἐκ τῆς σκοτεινῆς ἀκαταστασίας των. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦ θανάτου του εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ ἐτοιμάζῃ μίαν ἐκδοσιν, ἣς οἱ δύο τόμοι ἐξεδόθησαν τῷ 1849. Εἶχεν ὑποδείξῃ ὡς φιλολογικὸν ἐκτελεστήν ἐν περιπτώσει αἰφνιδίου θανάτου του τὸν Griswold, ὅστις ἐφρόντισε διὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ 3ου καὶ 4ου τόμου (1850, 1856). Τὴν ἐντολὴν ἣν ἔλαβεν ὁ Griswold ἐξετέλεσε μετ' ἀμφιβολίας εἰλικρινείας. Διότι, ὅχι μόνον δὲν ἐφρόντισε νὰ συμπληρώσῃ τὰ ἔργα τοῦ Πόε, ἀλλὰ ἀντὶ νὰ περιορισθῇ τοῦλάχιστον εἰς τὴν ἀκριβῆ δημοσίευσιν τῶν παραδοθέντων αὐτῷ χειρογράφων, παρεμόρφωσε σελίδας τινὰς καὶ προσέθηκε βιογραφικὸν σημεῖωμα διαστρέψας πᾶσαν ἀλήθειαν. Μέχρι τοῦ 1874 μετεδίδοτο ἡ διαστροφὴ αὕτη μετὰ κύρους, ὅτε ἐγένετο ἡ ὑπὸ τοῦ Ingram ἐκδοσις τοῦ Ἐδιμβούργου, ἣ ἐν μέρει ἀποκαταστήσασα μέγα μέρος τῶν σφαλμάτων τῆς προγενεστέρως ἐκδόσεως. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἦτο ἀτελής. Ἡ β' ἐκδοσις τοῦ 1884 προσήγαγε νέα στοιχεῖα. Ἐκ τῶν διαφόρων ἐκδόσεων τῶν γενομένων μετὰ τὸ 1874 ἡ σπουδαιότερα εἶνε ἡ τῶν κ. κ. Woodberry καὶ Stedman (1894) οἵτινες συνήνησαν εἰς 10 τόμους πολὺ ἐνδιαφερωτέρους τὸ ἔργον τοῦ Πόε, τὸ δὲ 1902 ὁ κ. James Harrison ἀπεπεράτωσε τὸ ἔργον τῶν προκατόχων του. Ἡ ἐκδοσις του ἀπετελέσθη ἐκ 17 τόμων, ὧν ὁ α' περιέχει τὴν βιογραφίαν τοῦ Πόε καὶ ὁ τελευταῖος τὴν ἀλληλογραφίαν του, ἣτις δὲν εἶχεν ἔως τότε ἐκδοθῇ ὁλόκληρος, ἀλλὰ μόνον ἀσπασμάτα εἶχον δημοσιευθῇ εἰς περιοδικά.

Ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ ταύτῃ περιέχονται οὐ μόνον αἱ ὑπὸ τοῦ Πόε γραφεῖσκα ἐπιστολαί, ἀλλὰ καὶ

αἱ πρὸς αὐτὸν ἀπευθυνθεῖσαι καὶ αἱ ἐπ' ἀφορμῇ αὐτοῦ γραφεῖσαι. Ἐπίσης ὁ Harrison ἐπέτυχε νὰ εὕρῃ κατάλογον τῶν κατὰ καιροὺς γραφέντων ἄρθρων περὶ τοῦ Πόε. Πρῶτος δὲ αὐτὸς εἰς τοὺς ἐξ τόμους τῆς κριτικῆς του ἀνεδημοσίευσεν τὸ «Εὐρηκα» τὸ πρῶτον ἡδὴ μετὰ σημειώσεων καὶ προσθηκῶν, ἃς ὁ Πόε προσέθηκεν. Ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Harrison δύναται τις ν' ἀντιληφθῇ ζωηρῶς τὴν πλήρη ἐξέλιξιν τῶν ιδεῶν τοῦ Πόε, τῆς τεχνουργίας του, νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν καθημερινὴν ἐργασίαν του, νὰ τὸν ἴδῃ μεταβαίνοντα ἀπὸ τοῦ μαθηματικοῦ συλλογισμοῦ, τοῦ φανταστικοῦ ὄνειροπολήματος εἰς τὴν προσωπικὴν θεωρίαν, εἰς τὴν ἀνατομίαν μιᾶς φιλολογικῆς ἐργασίας ἢ εἰς τὴν ἐρμηνείαν θεατρικῶν ἔργων· διότι προηγουμένως ἠγνοεῖτο ὅτι ὁ Πόε κατέγινεν καὶ εἰς τοιαῦτα ἔργα.

Ἀλλ' ὅσον πλήρης καὶ ἂν θεωρηθῇ ἡ θαυμασία ἐκδοσις τοῦ Harrison καὶ αὕτη ἔχει ἐλλείψεις, ἃς ὁ ἐκδότης δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποφύγῃ. Ἐν ὁλίγοις ἡ συλλογὴ τοῦ Harrison μᾶς πείθει πόσον ἀτελῶς ἐγνωρίζαμεν τὸν Πόε πρὸ τῆς ἐμφανισσεως τῆς, τὰ δὲ βοηθήματα τὰ ὅποια αὕτη δίδει διὰ τὴν μελέτην τοῦ ἔργου τοῦ Πόε εἶνε ἀληθῶς ἀπαράμιλλα.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐκεῖνοι οἵτινες ἔγραψαν ἔργα ἄξια προσοχῆς εἶνε κυρίως ὁ Κάρολος Βωδελαίρ, περὶ τοῦ ὁποίου μάλιστα λέγει ὁ Καρτιέ ἐν τῷ Φιγαρώ «τὸ ὑπὸ τοῦ Βωδελαίρ ἐρμηνευθὲν βιβλίον τοῦ Πόε εἶνε πρωρισμένον νὰ μεταβάλλῃ ἐπαισθητικῶς τὸν χαρακτήρα τοῦ νεωτέρου μυθιστορήματος». Ὁ Βαρβιέρ δ' Ὁρεβίλ ἀναγνωρίζει τὴν δύναμιν τοῦ Ἀμερικανοῦ συγγραφέως, ἂν καὶ ἐξελέγχῃ τὸν πανθεῖσμόν του καὶ τὸν ὕλισμόν του. Ἀλλὰ σπουδαῖα περὶ Πόε ἄρθρα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὴν «Νέαν Ἐπιθεώρησιν» τῶν Παρισίων τοῦ 1864, ὑπὸ τοῦ Renaud καὶ ἄλλο ὑπὸ Lauvrière, εἰς τὸ ὅποσον καταφεύγουν πάντες οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ βοηθηθῶσιν διὰ νὰ γνωρίσωσι καλλίτερον τὸν συγγραφέα.

Ἐν τούτοις, πάντα τὰ ἀναφερθέντα ἔργα καὶ σωρεῖα ἄλλων, παραλειφθέντων βριθοῦσιν ἀντιφάσεων. Οὕτω τὸ διήγημα Le Puits et le Pendule ἐνῶ εἰς τὸν Woodberry φαίνεται μετρίως πρωτότυπον, εἰς

* J. Συνέχεια καὶ τέλος.

τοὺς κ. κ. Hennequin καὶ Remy de Gourmon κά-
μει ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν διὰ τὴν πρωτότυπον εὐρεσίαν.
Τὸ Εὐρῆκα προκάλεσε τὰς μᾶλλον ἀνομοίους γνώ-
μας. Καὶ Γερμανιστὶ πολλὰ περὶ Πόε ἐγράφησαν·
ἀλλ' ὀλίγιστα τούτων ἐλκύουσι τὴν προσοχήν. Μία
μετάφρασις ἐν τούτοις ἑμμετρος τοῦ «Κόρακος» ὑπὸ
τῆς κ. Von Ploennies ὡς καὶ ἡ Γαλλιστὶ γεγραμ-
μένη πραγματεία τοῦ κ. Patterson «Ἡ ἐπιθρᾶσις

τοῦ "Εδγάρ Πόε ἐπὶ τοῦ Βωδελαίρ» εἶνε ἀρκετῆς
σημασίας.

Τὰ ἔργα τοῦ Ποε σήμερον ἔχουν μεγάλην διά-
δοσιν.

Εἰς μικρὸς τόμος ποιημάτων τοῦ ἐκδόσεως τοῦ
1829 ἐπωλήθη εἰς τὴν Φιλαδέλφειαν ἀντὶ 1,200
δολλαρίων. Εἰς ἄλλος τόμος ἔργων τοῦ, ἐπωλήθη
εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην ἀντὶ 3,900 δολλαρίων.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

Ἡ ἐν Καίρῳ Καλλιτεχνικὴ Ἐκθεσίς

Ὁ ἐγκαταλείπων τὰ βόρεια κλίματα μὲ τοὺς βαρεῖς
χειμῶνας διὰ τὰ ἐπανεύρη τὸν ἥλιον εἰς τὴν Αἰγυπτια-
κὴν πρωτεύουσάν διὰ κάθε ἄλλην ἐκκληξιν εἶνε βε-
βαίως προστοιμασμένος ἢ δι' ἐκείνην τὴν ὁποίαν μᾶς
παρουσιάζει ἀπὸ τινων ἡμερῶν ὁ Καλλιτεχνικὸς Σύνδε-
σμος, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. "Οθωνος Ραγκαβῆ,
μὲ τὴν ἐπὶ τὴν Καλλιτεχνικὴν Ἐκθεσιν ζωγραφικῆς καὶ
γλυπτικῆς, τὴν ὁποίαν διοργάνωσεν εἰς τὰς ὥρας αἰ-
θούσας τοῦ ἐν Καίρῳ Ἑλληνικοῦ Κέντρου.

Τὸ ἄνοιγμα τῆς ἐκθέσεως γενόμενον τὴν 17 Μαρτίου
ν. ἡ. συνεκέντρωσεν εἰς τὴν ἐορτὴν αὐτὴν τὸ Ὑφαίον,
τὸ ἄνθος τῆς ἐνταῦθα ὁμογενοῦς παροικίας· καὶ ἐκτός
τοῦ κ. "Οθωνος Ραγκαβῆ προσήλθον πλείστοι ἀντιπρό-
σωποι τοῦ ξένου τύπου καὶ πληθὺς κυριῶν τῶν ὁποίων
ἡ παρουσία προσέθετε μίαν ἐπὶ πλέον ῥοπήν εἰς τὸ
ἀρμονικὸν σύνολον τοῦ περιβάλλοντος, ἐν τῷ ὁποίῳ εὐ-
θὺς ἐξ ἀρχῆς πολλὰ ἔργα Ἑλλήνων καὶ ξένων καλ-
τεχνῶν προσετέλκυσαν τὴν γενικὴν προσοχήν.

Εἰς 165 συμποσῶνται αἱ ἐκτιθέμεναι εἰκόνες, ἔργα
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διαρρηγνύον ζωγράφων, τῶν ὁποίων
τὰ ὀνόματα εἶνε γνωστὰ εἰς τὸ Πανελλήνιον· ἀναφέρο-
μεν κατὰ τὴν ἰσχὺν τῶν κ. κ. Θαλείας Φλωρᾶ—Καραβία,
Περικλέους Τοιριγώτη, Θωμᾶ, Μαρτίου, Δεσιούργη,
Συντίς, Μαριάση, Μαρία, τῶν Ἀλεκτορίδου, Ε. Θω-
μοπούλου, τῆς Σοφ. Λασκαρίδου, Σκορδέλη, Σταύ-
ρακα, Φωτῆ, Κόντην, Στάϊν, Βιρῶ. Τούτων ἔπονται
οἱ ἑρασιτέχναι ὡς ἡ κ. Νοβλία καὶ ὁ κ. Ἀρ. Ἰερωνυ-
μίδης, καλλιτέχνης ἐκ φύσεως, μὲ πολὺν τάλαντον, λο-
ξοδρομίας εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἡ Γλυπτικὴ ἀντιπροσω-
πεύεται ἐκ 5 ἔργων, ἐξ ὧν 3 μὲν ὀφείλονται εἰς τὴν δε-
σποινίδα Σκούφου, τῆς γνωστῆς Ἀθηναϊκῆς οἰκογε-
νείας, τὰ δὲ λοιπὰ δύο εἰς τὸν κ. Ἀγγελον Σίβ, ἡ δὲ
ἀρχιτεκτονικὴ ὑπὸ 6 σχεδίων, τῶν κ. κ. Βουγάτσου,
τοῦ ὁποίου διακρίνεται τὸ σχέδιον τῆς ἐκκλησίας Πα-
τρῶν, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπρωτιμῆθη ἴσως, διότι δὲν ἔφερε
γαλλικὴν ὑπογραφήν, μία πρόσωπις τοῦ Ἑλληνικοῦ νο-
σοκομείου Ἀβασίας, τὸ ὁποῖον ὁδοιπορῶν μέλλει ν' ἀνοί-
ξῃ τὰς πύλας του, ἐχρεώσθη δὲ διὰ ν' ἀνεγερθῇ περὶ τὰς
17 χιλ. λιρῶν καὶ σχεδίων τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλληνικῆς
Ὁρθ. Κοινοῦτος Καίρου ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου ἀρχιτέ-
κτονος κ. Π. Καμπανάκη, τῆς ὁποίας ἡ ἀνοικοδόμησις
ἄρχεται κατ' αὐτὰς, ἡγεμονικῶς χορηγοῦντος τοῦ προέ-
δρου τῆς ἑλλ. Κοινοῦτος Καίρου Νέστορος Τσανακλή.

Ἀς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ ἔργα τῆς ζωγραφικῆς, τὰ
ὁποία κατὰ τὴν ποσὴν καὶ τὴν ποιὴν χαρακτηρίζουν
ἰδιαίτερος τὴν Καλλιτεχνικὴν τοῦ Καίρου Ἐκθεσιν.
Χωρὶς ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως τὰ ἐπιχειρήσωμεν ὁρα-
δῆποτε ἀνάλυσιν, θὰ μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἐκφράσωμεν τὸν
θαυμασμόν μας ἀμέριστον διὰ τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων
τῆς Κας. Θαλείας Φλωρᾶ—Καραβία, Τοιριγώτη, Θωμᾶ
καὶ Μαρτίου. Ἐκτός ἄλλων, ἰδιαίτερος θαυμάζεται ὁ

«Ναύτης» τῆς πρώτης, ἡ «Σκηνὴ Βεδουίνων» τοῦ δευ-
τέρου, τὸ φέρον τὴν ἐπιγραφήν «Mahmal» τοῦ κ.
Maxime Destugue, καὶ ἡ «Souc aux cuirs» τοῦ κ.
Arg. Thomas.

Θὰ ἐπεθύμουν διὰ τὰ πρωτεύοντα ταῦτα ἔργα νὰ
κάμω ἰδιαίτερον μνηεῖον, νὰ ἐξάρω τὴν τέχνην τῶν καλ-
τεχνῶν, τῶν ὁποίων ἡ ὥρα ἐκτέλεις κατ' οὐδὲν
ὑπελείφθη τῆς ἐμπνεύσεως. Ἀλλὰ παρομοίᾳ ἀπόπειρα
θὰ ἐξήρχετο τῶν ὁρίων τοῦ παρόντος σημειώματος
προβάλλουσα ἐν στενῷ χώρῳ μὲ ἀξιώσεις κριτικῆς με-
λέτης. Διὰ τοῦτο περιορίζομαι εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα, χω-
ρὶς νὰ λιπομνήσω τὴν ἰδιαίτεραν ἐντύπωσιν ποῦ
ἐπροξένησαν «Τὸ Ἀνκόφως τῆς Ζωῆς» τοῦ κ. Μα-
λέα, «Ὁ πετεινὸς καὶ τὸ διανάκι, τοῦ κ. Ε. Θωμο-
πούλου, μὲ τὸ ἀτομικὸν ὕφος, τοπεῖα τινα τῆς Λέρου
τοῦ κ. Μαριάση, ὁ ὁποῖος, ἂν καὶ νσαρὸς ἀκόμῃ, μᾶς
ἀποκαλύπτει ὡς καλλιτέχνης μὲ πολὺν μέλλον, τὸ «Ἀν-
κόφως εἰς τὰς Πυραμίδας» τοῦ κ. Παρθένου κτλ. κτλ.
πάντων τῶν ἔργων τούτων καὶ χροῶμα καὶ τόνος εἶνε
ἐντελὲς ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωὴν, ἐξ ἧς
οἱ καλλιτέχναι ἠρῶσθησαν τὰς ἐμπνεύσεις τῶν, μὲ ἄλ-
λας λέξεις τὸ περιβάλλον τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ πλεῖστον
εἶνε καθαρῶς Αἰγυπτιακόν.

Καίρου

Ἀγγελοῦ Σημηριώτης

★

Διὰ προσεχῶς θὰ ἐγκαινισθῇ ἐν Saint-Etienne, τὸ
ἐσχάτως ἀνεγερθὲν μνημεῖον δημοσίῳ ἐράῳ εἰς μνή-
μην τοῦ Ἰουλίου Ζανί, τοῦ συγγραφέως τῆς «Νεκρᾶς
ψυχῆς» γεννηθέντος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῷ 1804.

★

Τὴν καλλιτεχνικὴν Ἐκθεσιν τοῦ Ζαππείου ἐπισκεψάμε-
θα ὁ Βασιλεὺς καὶ αἱ πριγκίπισσαι.

★

Μετὰ λύπης ἠκούσθη ἡ ἐκ τῆς θέσεως τοῦ γραμμα-
τέως τῆς ἑλλ. καλλιτεχνικῆς ἐταιρείας παραίτησις τοῦ
ζωγράφου κ. Ἀλεκτορίδου. Ἡ παραίτησις αὕτη ζη-
μοῖ τὴν ἐταιρείαν, διότι ὁ κ. Ἀλεκτορίδης εἰργάσθη
μετὰ πολλοῦ ζήλου. Ἐν γένει παρετηρήθη ἀτυχῶς ὅτι
συνήθως ὑποβάλλονται παραίτησεις μελῶν τοῦ συμβου-
λίου τῆς ἐταιρείας.

★

Ἐν Ἀλκαζάρ τῶν Ἡλυσίων—Πεδίον τῶν Παρισίων
ἀνέωσεν Ἐκθεσις καλλιτεχνικὴ τῶν ἑρασιτεχνῶν, ἐν ἧ
ἐκθέτουσιν ἔργα τῶν ἡ κόμησης Φλάνδρας, ἡ ἀρχιδού-
κισσα Μαρία—Ἰωσηφίνη, ἡ μεγάλη δούκισσα Κυρίλλου,
ἡ πριγκίπισσα Βάλδεμαρ τῆς Δανίας καὶ ἡ μήτηρ τῆς
δούκισσας τοῦ Σάξου, αἱ πριγκίπισσαι Μαρία de Wre-
de καὶ Λουίζα—Αἰγούστα τοῦ Σλεσβίκου—Χολστεϊν,
ἡ δούκισσα τῆς Βανδόμεης καὶ ἄλλαι, ὡς καὶ ἡ βασι-
λικὴ πριγκίπισσα τῆς Ρουμανίας.

★